

Inhoud

Inleiding	15
Leeswijzer	21
1 Een inleiding op praktijkonderzoek	25
1.1 Een positiebepaling van praktijkonderzoek	25
1.1.1 Het belang van een onderzoekende beroepshouding	25
1.1.2 Hoofddoelen van onderzoek	27
1.1.3 Onderzoeksbenaderingen	29
1.1.4 Een definitie van praktijkonderzoek	31
1.2 Kernactiviteiten van praktijkonderzoek	32
1.3 Onderzoeksfuncties	36
1.3.1 Definiërend praktijkonderzoek	37
1.3.2 Beschrijvend praktijkonderzoek	38
1.3.3 Vergelijkend praktijkonderzoek	38
1.3.4 Evaluerend praktijkonderzoek	39
1.3.5 Verklarend praktijkonderzoek	40
1.3.6 Ontwerponderzoek	40
1.4 Kenmerken van praktijkonderzoek	41
1.5 Spelregels van praktijkonderzoek	47
1.5.1 Methodologische kwaliteit en bruikbaarheid	48
1.5.2 Richtlijnen voor methodologische kwaliteit en bruikbaarheid	51
1.5.3 Externe validiteit en overdraagbaarheid	56
1.5.4 Richtlijnen voor overdraagbaarheid	57
1.6 Samenvatting	58
1.7 Oefeningen	60
2 De school als onderzoekscontext	67
2.1 Specifieke kenmerken van schoolorganisaties	67
2.2 Niveaus van praktijkonderzoek	73
2.3 Praktijkonderzoek in relatie tot kwaliteitszorg	74
2.4 Vormen van betrokkenheid bij praktijkonderzoek	75
2.5 Ethische aspecten van praktijkonderzoek	78

2.6	Praktijkonderzoek voor een opdrachtgever	80
2.7	Kort- en langlopend praktijkonderzoek	82
2.8	Samenvatting	86
2.9	Oefeningen	87
3	Oriënteren	89
3.1	Aanleidingen voor een praktijkonderzoek	90
3.2	Een praktijkprobleem signaleren	92
3.3	De context in kaart brengen	98
3.4	Een praktijkprobleem kiezen	100
3.5	Een verkennende probleemanalyse uitvoeren	102
3.6	Het praktijkprobleem beschrijven	114
3.7	Opbrengsten vastleggen	116
3.8	Samenvatting	117
3.9	Oefeningen	118
4	Richten	121
4.1	Op het praktijkprobleem inzoomen en keuzes maken	122
4.1.1	Het praktijkprobleem afbakenen met behulp van de theorie en praktijk	122
4.1.2	De keuzes die je maakt verantwoorden	126
4.2	Het onderzoeksdoel formuleren	127
4.3	Onderzoeksvragen verkennen	131
4.4	Een kennisvraag of een ontwerpvraag formuleren	133
4.4.1	Een kennisvraag formuleren	134
4.4.2	Een ontwerpvraag formuleren	136
4.5	De reikwijdte van de onderzoeksvraag bepalen	137
4.6	De onderzoeksvraag uitwerken in een hoofdvraag en deelvragen	139
4.6.1	Deelvragen bij ontwerponderzoek	141
4.6.2	Volgtijdelijkheid van deelvragen	144
4.7	Richtlijnen voor het formuleren en controleren van de onderzoeksvraag	145
4.8	Opbrengsten vastleggen	149
4.9	Samenvatting	150
4.10	Oefeningen	151

5	Plannen	153
5.1	Methoden van dataverzameling bij praktijkonderzoek	154
5.1.1	Tekstbronnen bestuderen	154
5.1.2	Observeren	155
5.1.3	Bevragen	157
5.1.4	Alternatieve methoden van dataverzameling	158
5.1.5	Bezoeken	161
5.2	Methoden van dataverzameling kiezen	162
5.3	Respondenten selecteren	166
5.4	Onderzoeksactiviteiten beschrijven en plannen	169
5.4.1	Onderzoeksactiviteiten beschrijven en plannen in de tijd	170
5.4.2	Aanvullende onderzoeksactiviteiten bij ontwerponderzoek	173
5.4.3	Randvoorwaarden beschrijven	174
5.5	Het onderzoeksplan opstellen	175
5.5.1	Onderdelen van een onderzoeksplan	175
5.5.2	Beoordelen van het onderzoeksplan	176
5.6	Samenvatting	177
5.7	Oefeningen	178
6	Verzamelen	183
6.1	Instrumenten voor dataverzameling	183
6.1.1	Een instrument voor dataverzameling ontwikkelen	185
6.1.2	Aandachtspunten bij de uitwerking van instrumenten voor dataverzameling	187
6.2	Bestuderen	188
6.2.1	Wijze van bestuderen	189
6.2.2	Instrumenten bij het bestuderen van tekstbronnen	191
6.3	Observeren	193
6.3.1	Wijze van observeren	195
6.3.2	Instrumenten bij het observeren	203
6.4	Bevragen	208
6.4.1	Wijze van bevragen	210
6.4.2	Instrumenten om een interview uit te voeren	214
6.4.3	Instrumenten om een vragenlijst of enquête af te nemen	220
6.4.4	Instrumenten om een toets of test af te nemen	224
6.5	Alternatieve methoden van dataverzameling	227
6.5.1	Alternatieve methoden van dataverzameling inzetten	227
6.5.2	Instrumenten bij alternatieve methoden van dataverzameling	234

6.6	Bezoeken	234
6.6.1	Wijze van bezoeken	234
6.6.2	Instrumenten bij het bezoeken	236
6.7	Samenvatting	237
6.8	Oefeningen	238
7	Analyseren en concluderen	245
7.1	Van verzamelde data naar analyseresultaten	245
7.2	Voorgestructureerde data analyseren	249
7.2.1	Data-analyse bij kijkpunten, observatiepunten en vragen die getallen opleveren	250
7.2.2	Data-analyse bij gesloten kijkpunten, observatiepunten en vragen	253
7.2.3	Data-analyse bij beoordelingsschalen	259
7.2.4	Data-analyse bij gesloten toets- en testvragen	260
7.3	Minder gestructureerde data analyseren	260
7.3.1	Data-analyse bij open kijkpunten, observatiepunten en vragen	261
7.3.2	Visuele of auditieve data analyseren	268
7.3.3	Data-analyse bij open toets- en testvragen	269
7.4	Concluderen	270
7.4.1	Concluderen bij een kennisgericht praktijkonderzoek	270
7.4.2	Concluderen bij een ontwerponderzoek	274
7.5	Algemene aanbevelingen	280
7.6	Samenvatting	285
7.7	Oefeningen	286
8	Ontwerpen en innoveren	293
8.1	Een inleiding tot ontwerponderzoek	293
8.2	De innovatiecyclus: ontwerpen	298
8.2.1	Ontwerpideeën genereren	299
8.2.2	Een beargumenteerde keuze maken voor de best passende oplossing	303
8.2.3	Het ontwerp verder uitwerken	306

8.3	De innovatiecyclus: verzamelen, analyseren en concluderen	306
8.3.1	Data verzamelen tijdens of na afloop van het testen van het ontwerp	307
8.3.2	Analyseren van de testdata en concluderen of het ontwerp voldoet	311
8.4	Rapporteren en presenteren bij ontwerponderzoek	313
8.5	Rapid prototyping	314
8.6	Samenvatting	315
8.7	Oefeningen	316
9	Rapporteren en presenteren	319
9.1	Onderzoeksresultaten verspreiden en implementeren	320
9.2	Doelgroepen bepalen en analyseren	321
9.3	Onderzoeksresultaten verspreiden	324
9.3.1	Rapporteren	325
9.3.2	Presenteren	331
9.4	Implementeren	334
9.4.1	Kenmerken van de verandering	336
9.4.2	Veranderingsfasen	338
9.4.3	Implementatiestrategieën	339
9.5	Evalueren	341
9.5.1	Vooruitkijken	341
9.5.2	Evaluatie en beoordeling van het praktijkonderzoek	341
9.6	Samenvatting	344
9.7	Oefeningen	345
	Bijlage A Het gebruik van bronnen	347
A1	Welke soorten tekstbronnen zijn er?	347
A2	Hoe vind je geschikte tekstbronnen?	351
A3	Hoe beoordeel je de bruikbaarheid van tekstbronnen?	353
A4	Hoe verwijst je naar bronnen?	356
	Literatuur	361
	Register	371
	Over de auteurs	381